

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 682/2023-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného JUDr. Albinom Lanczom, advokátom, Mierová 1435/33, Galanta, proti rozsudku Okresného súdu Nitra sp. zn. 2T/44/2017 z 25. apríla 2018, ako aj jeho postupu v označenom konaní, proti rozsudku Krajského súdu v Nitre sp. zn. 2To/106/2018 z 24. apríla 2019, ako aj jeho postupu v označenom konaní a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Tdo/88/2021 z 22. júna 2022, ako aj jeho postupu v označenom konaní takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 16. augusta 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2T/44/2017 z 25. apríla 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“), ako aj jeho postupom v označenom konaní, rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2To/106/2018 z 24. apríla 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“), ako aj jeho postupom v označenom konaní a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3Tdo/88/2021 z 22. júna 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“), ako aj jeho postupom v označenom konaní. Navrhuje označené rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnutým rozsudkom okresného súdu bol sťažovateľ uznaný za vinného zo zločinu krádeže podľa § 212 ods. 1, ods. 3 písm. a) ods. 4 písm. b)

Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. e) Trestného zákona spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona, za čo mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 4 rokov. Okresný súd tiež zrušil skorší výrok o treste uloženom sťažovateľovi v inom trestnom konaní.

3. Napadnutým rozsudkom krajského súdu bol zrušený napadnutý rozsudok okresného súdu v celom rozsahu a krajský súd uznal sťažovateľa vinným z návodu k zločinu krádeže podľa § 21 ods. 1 písm. b) Trestného zákona k § 212 ods. 1, ods. 3 písm. a) a ods. 4 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. e) Trestného zákona.

4. Napadnutým uznesením najvyšší súd dovolanie sťažovateľa v jeho trestnej veci odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, že v jeho veci bolo vykonané hlavné pojednávanie v jeho neprítomnosti (1) a došlo k nesprávnemu právnomu a skutkovému posúdeniu jeho prípadu (2). Trestné konanie proti nemu bolo vedené ako proti ušlému, na čo však neboli splnené zákonné podmienky (3). Taktiež došlo k zmene jeho výpovede (nešlo o návod, ale o spáchanie krádeže samotným sťažovateľom, teda sťažovateľ je samotným páchatelom), teda existuje nová skutočnosť, ktorú okresný súd nemohol pri svojom rozhodovaní zohľadniť (4). Ďalej namieta, že došlo k zmene skutkového stavu len na podklade iného hodnotenia dôkazov zo strany krajského súdu, proti čomu sa však nemal sťažovateľ ako efektívne brániť (5). Napokon vo všeobecnosti poukazuje na zmenu zákona a prednosť noriem hmotného práva pred normami procesného práva (6).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu a jeho postupom v príslušnom súdnom konaní, napadnutým rozsudkom krajského súdu a jeho postupom v príslušnom súdnom konaní a napadnutým uznesením najvyššieho súdu a jeho postupom v príslušnom súdnom konaní.

III.1. K namietanému porušeniu práv napadnutým rozsudkom okresného súdu a jeho postupom:

7. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

8. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (IV. ÚS 236/07).

Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

9. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že sťažovateľ mal možnosť podať proti napadnutému rozsudku okresného súdu a jeho postupu odvolanie krajskému súdu. Túto možnosť využil a krajský súd rozhodol svojím napadnutým rozsudkom.

10. Ústavnú sťažnosť v tejto časti bolo preto potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci.

III.2. K namietanému porušeniu práv napadnutým rozsudkom krajského súdu a jeho postupom:

11. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľ mal možnosť podať proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie najvyššiemu súdu, ktorú taktiež využil, a najvyšší súd rozhodol napadnutým uznesením.

12. Ústavnú sťažnosť v tejto časti bolo preto taktiež potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci.

III.3. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením a postupom najvyššieho súdu

13. Ústavný súd na úvod poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľ podal svoju ústavnú sťažnosť skôr, ako mu bolo napadnuté uznesenie doručené, teda ešte predtým, ako sa mohol s jeho odôvodnením oboznámiť. Sťažovateľove námietky proti napadnutému uzneseniu uplatnené pred ústavným súdom tak v podstate kopírujú jeho dovolacie námietky. Sťažovateľ cez výrok napadnutého uznesenia v podstate predpokladá, že najvyšší súd sa s jeho námietkami nevysporiadal.

14. Ústavný súd v nadväznosti na takýto postup sťažovateľa pripomína, že v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010). Ústavný súd teda nie je prieskumným súdom a úlohou ústavného súdu nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia orgánov verejnej moci, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, resp. také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňovateľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok

porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07). Ústavný súd tak nie je súdom tretej či štvrtej inštancie, ktorý by mal nanovo vyhodnocovať okolnosti veci a vyvodzovať z nich svoje vlastné skutkové a právne závery.

15. V tejto veci je o to viac potrebné pripomenúť aj to, že súčasťou práva na spravodlivý súdny proces nie je to, aby účastník konania bol v akomkoľvek konaní pred všeobecným súdom úspešný vrátane odvolacieho konania či konania o dovolaní. Z toho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na všetky tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom (m. m. IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

16. Sťažovateľ pred ústavným súdom spochybňuje závery najvyššieho súdu, ktoré mu v čase podania ústavnej sťažnosti ani len neboli známe, a to iba na základe toho, že jeho dovolanie bolo (vo výsledku) odmietnuté. Schopnosť sťažovateľa relevantným spôsobom spochybníť právne závery najvyššieho súdu uvedené v odôvodnení napadnutého uznesenia je v dôsledku uvedeného značne limitovaná.

17. Ústavný súd s ohľadom na už uvedené preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu s dôrazom na skutočnosť, či najvyšší súd venoval námietkam sťažovateľa uplatneným v dovolaní (ktoré kopíruje aj jeho ústavná sťažnosť, pozn.) náležitú pozornosť. V tomto bode považuje za vhodné upresniť, že námietka porušenia základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy je naviazaná na námietku porušenia práva na spravodlivé súdne konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keď sťažovateľ porušenie svojho práva na obhajobu uplatnil ako jeden z dovolacích dôvodov.

18. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby vnútroštátne súdy dostatočne jasne uviedli dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, a to za súčasného rešpektovania práva na obhajobu (rozsudok vo veci Hadjianastassiou proti Grécku zo 16. 12. 1992, sťažnosť č. 12945/87, bod 33). Rozsah povinnosti uviesť dôvody, ktorý sa odlišuje v závislosti od povahy rozhodnutia, musí byť určený v rámci okolností prípadu (rozsudok vo veci Ruiz Torija proti Španielsku z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91, bod 29). Aj keď vnútroštátne súdy nie sú povinné dať odpoveď na všetky im predložené námietky (rozsudok vo veci Van de Hurk proti Holandsku z 19. 4. 1994, sťažnosť č. 16034/90, bod 61), z rozhodnutia musí byť zrejmé, že sa zaoberali všetkými podstatnými otázkami prípadu (rozsudok vo veci Boldea proti Rumunsku z 15. 2. 2007, sťažnosť č. 19997/02, bod 30) a že dali konkrétnu a jednoznačnú odpoveď na argumenty, ktoré sú pre výsledok prípadu rozhodujúce (rozsudok Veľkej komory vo veci Moreira Ferreira proti Portugalsku č. 2 z 11. 7. 2017, sťažnosť č. 19867/12, bod 84). Rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k „odopretiu spravodlivosti“ (už citovaný Moreira Ferreira, bod 85; tiež rozsudok vo veci Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

19. Najvyšší súd v napadnutom uznesení (s. 14 a nasl.) uviedol, že sťažovateľ neoznačil žiaden dôkaz, ktorý by bol vykonaný nezákonným spôsobom. Rovnako bližšie nešpecifikoval, z akého dôvodu sa domnieva, že by mu bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby, resp. nesprávny druh trestu. Sťažovateľ nevysvetlil ani to, v čom by mala spočívať ním tvrdená nesprávna právna kvalifikácia zisteného skutku, a už vôbec svoje tvrdenie, že trestné stíhanie bolo neprípustné.

20. Pokiaľ ide o relevantným spôsobom zdôvodnené námietky sťažovateľa, najvyšší súd konštatoval, že hlavné pojednávanie 25. apríla 2018 bolo skutočne vykonané v jeho neprítomnosti. Uvedený termín však sťažovateľ vzal na vedomie, čo preukazuje aj ním podpísaná doručka. Na hlavné pojednávanie sa však nedostavil. Obhajcu síce v predmetnom čase nemal, no v jeho veci (už) nešlo o dôvod povinnej obhajoby, keďže mu okresný súd zrušil ustanovenie obhajcu v dôsledku jeho prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody v inej trestnej veci (6. marca 2018). Ak sťažovateľ namietal, že horná hranica trestnej sadzby prevyšovala 10 rokov (§ 252 ods. 3 Trestného poriadku), najvyšší súd poukázal na skutočnosť, že sťažovateľ bol trestne stíhaný za trestný čin s trestnou sadzbou 3 až 10 rokov, pričom k zmene právnej kvalifikácie v napadnutom rozsudku krajského súdu došlo len v otázke zmeny spolupáchateľstva na návod ako jednej z foriem účasti na trestnej činnosti. V prípade sťažovateľa bolo napokon aplikovaný § 41 ods. 2 Trestného poriadku (tzv. asperačná zásada), to však až pri ukladaní trestu (zvýšenie hornej hranice z 10 rokov na 13 rokov a 4 mesiace). Pre posúdenie podmienky hlavného pojednávania v zmysle § 252 ods. 3 Trestného poriadku je podľa najvyššieho súdu rozhodujúce právne posúdenie trestného činu, pre ktoré sa vedie trestné stíhanie pred súdom.

21. Ak sťažovateľ namietal nesplnenie podmienok na konanie proti ušlému, najvyšší súd uviedol, že k aplikácii predmetného inštitútu došlo odvolacím súdom v situácii, keď bolo sťažovateľovi riadne poštou doručené predvolanie na verejné zasadnutie a na verejné zasadnutie 16. januára 2019, a sťažovateľ sa naň bez akéhokoľvek ospravedlnenia nedostavil. Po odročení verejného zasadnutia pre neprítomnosť sťažovateľa krajský súd požiadal o jeho predvedenie, ktoré však bolo neúspešné. Sťažovateľ na svojej adrese zastihnutý nebol a bolo po ňom vyhlásené pátranie. Predmetné predvolanie na verejné zasadnutie prevzala jeho matka, od ktorej sa podľa názoru najvyššieho súdu mohol o termíne verejného zasadnutia dozvedieť. Krajský súd následne opäť odročil verejné zasadnutie a požiadal o vypátranie pobytu sťažovateľa, ktoré však nebolo úspešné. Zistil aj to, že na sťažovateľa bol vydaný aj príkaz na zatknutie. Až po všetkých týchto úkonoch pristúpil ku konaniu proti sťažovateľovi ako proti ušlému, ustanovil mu obhajcu a určil termín verejného zasadnutia. Pokiaľ sťažovateľ namietal, že sa v predmetnom čase zdržiaval mimo územia Slovenskej republiky výlučne z dôvodu zlej finančnej situácie, toto podľa najvyššieho súdu nijak nepreukázal a zároveň si nesplnil povinnosť bez meškania oznámiť zmenu adresy na doručovanie.

22. Ak sa sťažovateľ dovoľával zohľadnenia jeho vôle zmeniť výpoveď v tom zmysle, že nikoho na krádež osobného motorového vozidla nenaviedol, ale ju spáchal sám, a teda bol priamym páchatelom, a nie návodcom, najvyšší súd poukázal na možnosť podania návrhu na povolenie obnovy trestného konania podľa § 394 a nasl. Trestného poriadku, ako aj na skutočnosť, že takýto návrh sťažovateľa už bol zamietnutý uznesením okresného súdu č. k. 21Nt/17/2019-54 z 30. novembra 2020 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 1Tos/25/2021-83 z 23. marca 2021. V tejto súvislosti ďalej najvyšší súd odkázal na všeobecnosť a nejasnosť argumentácie sťažovateľa, ktorý sa v podstate priznáva k priamemu páchatelstvu, z čoho

(bez akejkol'vek relevantnej právnej argumentácie, pozn.) odvodzuje v konečnom dôsledku možnosť priaznivejšieho rozhodnutia, a to napriek v zásade nižšej závažnosti návodu ako formy účasti na trestnom čine ako priameho vykonania činu páchatel'om.

23. Napokon, pokiaľ ide o rozhodnutie krajského súdu jeho (vlastným) napadnutým rozsudkom, najvyšší súd poukázal na skutočnosť, že v posudzovanom prípade spočívala skutková korekcia vykonaná odvolacím súdom výlučne v doplnení zjavnej nesprávnosti vo formulácii skutku, pričom tento záver vyplynul z dokazovania, ktoré vykonal okresný súd, a bol ustálený už v obžalobe a svoj dôkazný podklad mal vo výpovedi samotného sťažovateľa. Navyše, takéto doplnenie časti skutkovej vety nemalo akýkoľvek vzťah k zmene právnej kvalifikácie skutku a krajský súd uložil sťažovateľovi rovnaký trest ako pôvodne okresný súd. Ak sa sťažovateľ domáhal zohľadnenia zmeny zákona v jeho prospech, k tomu došlo až po právoplatnom skončení jeho trestného stíhania.

24. Z už citovaného a značne podrobného odôvodnenia napadnutého uznesenia sa ústavný súd presvedčil, že najvyšší súd sa dostatočným spôsobom zaoberal všetkými sťažovateľom relevantne vznesenými námietkami. Najvyšší súd sťažovateľovi presvedčivým spôsobom objasnil, že hlavné pojednávajúce bolo v jeho neprítomnosti vykonané v súlade s Trestným poriadkom, a rovnako v súlade s Trestným poriadkom sa proti nemu konalo ako proti ušlému. Pokiaľ ide o zmenu výpovede samotným sťažovateľom, najvyšší súd poukázal na možnosť podania návrhu na povolenie obnovy trestného konania, ako aj na neurčitost' tejto námietky, keď sa sťažovateľ dodatočne priznáva k priamemu páchatel'stvu a z bližšie nešpecifikovaných dôvodov očakáva priaznivejšie rozhodnutie. Najvyšší súd náležitým spôsobom vysvetlil aj zákonom predpokladaný spôsobom rozhodnutia krajského súdu napadnutým rozsudkom, a to aj v rámci nezmenenej právnej kvalifikácie a rovnakého trestu uloženému sťažovateľovi. Predmetné závery najvyššieho súdu neboli v ústavnej sťažnosti ústavnoprávne relevantným spôsobom spochybnené, keď sťažovateľ v podstate cez výrok napadnutého uznesenia iba predpokladal, že najvyšší súd sa jeho námietkami nezaoberal. Ako už bolo uvedené, k takejto situácii v predmetnej veci nedošlo.

25. Na základe už uvedeného bolo potrebné túto časť ústavnej sťažnosti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

26. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa stratilo svoje opodstatnenie.

27. Nad rámec už uvedeného ústavný súd upriamuje pozornosť právneho zástupcu sťažovateľa, že konanie pred ústavným súdom sa spravuje zákonom o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu